

TOPICAL ISSUES OF THE DEVELOPMENT OF MODERN SCIENCE

Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference

Sofia, Bulgaria

6-8 May 2020

Sofia, Bulgaria

2020

UDC 001.1

BBK 91

The 9th International scientific and practical conference “Topical issues of the development of modern science” (May 6-8, 2020) Publishing House “ACCENT”, Sofia, Bulgaria. 2020. 968 p.

ISBN 978-619-93537-5-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Topical issues of the development of modern science. Abstracts of the 9th International scientific and practical conference. Publishing House “ACCENT”. Sofia, Bulgaria. 2020. Pp. 21-27. URL: <http://sci-conf.com.ua>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Editorial board

Dessislava Iosifova, VUZF University, Bulgaria

Aleksander Aristovnik, University of Ljubljana, Slovenia

Efstathios Dimitriadi, Kavala Institute of Technology, Greece

Eva Borszeki, Szent Istvan University, Hungary

Fran Galetic, University of Zagreb, Croatia

Goran Kutnjak, University of Rijeka, Croatia

Janusz Lyko, Wroclaw University of Economics, Poland

Ljerka Cerovic, University of Rijeka, Croatia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia

Marian Siminica, University of Craiova, Romania

Mirela Cristea, University of Craiova, Romania

Olga Zaborovskaya, State Institute of Economics, Russia

Peter Joehnk, Helmholtz - Zentrum Dresden, Germany

Zhelio Hristozov, VUZF University, Bulgaria

Toma Sorin, University of Bucharest, Romania

Velizar Pavlov, University of Ruse, Bulgaria

Vladan Holcner, University of Defence, Czech Republic

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: sofia@sci-conf.com.ua

homepage: <http://sci-conf.com.ua>

©2020 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2020 Publishing House “ACCENT” ®

©2020 Authors of the articles

39.	<i>Гречин І. М.</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ.	284
40.	<i>Гречаник Н. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ.	291
41.	<i>Григошкіна Я. В., Гумінська В. І.</i> ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ В УКРАЇНСЬКОМОВНІЙ ВЕРСІЇ РОМАНУ ДЖОНА ГРІНА «THE FAULT IN OUR STARS».	298
42.	<i>Гринчишин Т. М., Зікратий С. В., Костик В. З.</i> СУЧАСНІ ОПТИЧНІ ЛАЗЕРНІ СИСТЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ.	305
43.	<i>Деркач І. М.</i> ВПЛИВ КЛАТРОХЕЛАТУ ФЕРУМУ(IV) НА УМІСТ ГЕМОГЛОБІНУ І МОРФОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ КРОВІ ПЕРЕПЕЛІВ.	316
44.	<i>Дорошенко Е. Р.</i> “ЗАКРІПЛЕННЯ ТА ВТІЛЕННЯ НА ПРАКТИЦІ ОБМЕЖЕНЬ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ”.	322
45.	<i>Дуганець В. І., Чинчик І. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА ДО МЕТОДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.	328
46.	<i>Євтушенко Н. І.</i> СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ГРИ СЛІВ У АНГЛОМОВНОМУ РЕКЛАМНОМУ ДИСКУРСІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ.	332
47.	<i>Єремєєва О. А., Третьякова С. О., Войтовська В. І., Приходько В. О.</i> ВПЛИВ ДОДАВАННЯ СПЕЛЬТИ ДО ПОМЕЛЬНИХ ПАРТІЙ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ М’ЯКОЇ НА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ БОРОШНА ТА ВИПЕЧЕНОГО ХЛІБА.	341
48.	<i>Завгородня Д. О.</i> РОБОТА З НАУКОВИМ ТЕКСТОМ ХІМІКО-БІОЛОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.	353
49.	<i>Загородня А. А.</i> ПЕРСПЕКТИВНІ ІДЕЇ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТУ СТАРШОКЛАСНИКІВ.	359
50.	<i>Задорожня Д., Кузьменко А. О.</i> ІСТОРІЯ УКРАЇНИ У ПІСЕННИХ ТЕКСТАХ «ОКЕАНУ ЕЛЬЗИ».	363

УДК 378.147.016:811.161.2'42:[54+57]

**РОБОТА З НАУКОВИМ ТЕКСТОМ ХІМІКО-БІОЛОГІЧНОЇ
ТЕМАТИКИ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК
ІНОЗЕМНОЇ**

Завгородня Дар'я Олександрівна

викладач Центру підготовки іноземних громадян

Запорізький державний медичний університет

м. Запоріжжя, Україна

Анотація: Стаття присвячена висвітленню специфіки роботи з науковим текстом хіміко-біологічної тематики на уроках української як іноземної. Визначено основні труднощі, з якими стикається іноземний студент під час роботи з науковим текстом, окреслені прийоми їх подолання, на окремих прикладах розглянуто особливості передтекстової та післятекстової роботи.

Ключові слова: українська мова як іноземна, іноземні студенти, науковий текст, передтекстова робота, післятекстова робота

Постановка проблеми: Одним з важливих завдань методики викладання української мови як іноземної у вищому навчальному закладі медичного профілю є формування у студентів професійно зорієнтованого мовлення. Робота з науковим текстом сприяє оволодінню фаховою науковою термінологією та стандартизованими мовленнєвими конструкціями медичної галузі, що спрощує подальше опрацювання спеціалізованої літератури на основному етапі навчання та є необхідним кроком на шляху до досягнення достатнього рівня комунікативної компетенції професійного спрямування. Отже, актуальність статті обумовлена необхідністю удосконалення методів роботи з науковим текстом хіміко-біологічної тематики, використання яких сприятиме підвищенню загального рівня мовної компетенції майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень та публікацій: Проблема роботи з текстом в практиці навчання іноземців українській мові неодноразово досліджувалася вітчизняними науковцями. Зокрема, увага приділялася особливостям роботи з науково-технічними текстами (З.Куньч, І.Зозуля, А.Стадній), текстами публіцистичного стилю (Г. Бойко, Г. Швець), художніми текстами (Г. Швець, С. Шевченко, В. Федчик). До висвітлення особливостей роботи з науковим текстом медичного змісту частково зверталися у роботах присвячених навчанню інофонів роботі з текстами фахового спрямування (С. Бузько, Л.Субота), зокрема С.Бузько акцентує увагу на особливостях післятекстової роботи, дослідження Л. Суботи присвячено особливостям роботи з термінологічною лексикою. Пошук ефективних прийомів проведення передтекстової та післятекстової роботи визначили актуальність розвідки.

Об'єктом дослідження є професійно орієнтований текст хіміко-біологічної тематики.

Метою статті є висвітлення деяких аспектів роботи з науковим текстом хіміко-біологічної тематики, розгляд окремих труднощів, з якими стикається студент під час опрацювання матеріалу та шляхів їх подолання, окреслення деяких прийомів передтекстової та післятекстової роботи.

Робота з текстом, що передбачає висвітлення медичної, хіміко-біологічної проблематики, має свою специфіку, адже кожний текст стає вкладом у цілісне розуміння майбутнім медиком структури людського організму та процесів, що протікають у ньому, отже добір методів та прийомів роботи з текстом має ґрунтуватися на поступовому введенні нового матеріалу з обов'язковою актуалізацією попередньої інформації, що сприятиме системному накопиченню фахових знань. Робота з текстом породжує низку труднощів для студента-іноземця:

1. Обмежений лексичний запас, що заважає дібрати адекватний науковий термін під час передачі змісту прочитаного (проблема поглиблюється через насиченість текстів термінологічною лексикою, що є ознакою професійної комунікації).

2. Використання універсальних, загальноживаних слів та конструкцій, не релевантних науковому стилю (наприклад, заміщення загальноживаною конструкцією *що належить кому*, яка вживається для позначення приналежності, конструкції *що належить до чого*, яка вживається для класифікації явищ та понять).

3. Несформованість умінь здійснювати компресію тексту, нерозуміння механізму опущення надлишкової інформації, і, як похідна проблема, – невміння виділяти головну інформацію, передавати зміст тексту, користуючись планом або конспектом.

Одним з прийомів, що сприяє вирішенню проблеми недостатнього словникового запасу та більш продуктивній роботі з текстом є опрацювання його окремих частин. Лексична робота з мікротекстами передуює основній роботі з макротекстом, що сприяє цілісному його сприйняттю та розумінню. Такий прийом використаний у навчальному посібнику, виданому у Центрі підготовки іноземних громадян Запорізького державного медичного університету [1]. Кожний мікротекст несе певну навчаючу мету: пояснення того чи іншого наукового поняття (наприклад, текст «Фізичні та хімічні властивості речовин»: опис фізичних та хімічних властивостей речовин є обов'язковою складовою у структурі тексту-опису хімічного елемента), виділення опорних слів або робота з лексикою (наприклад тексти «Бром», «Хлор») [1, с.42].

Завдання 2. Охарактеризуйте бром, ставлячи потрібні за змістом слова у потрібній формі.

Бром – це важка рідина ...кольору. Він має ...запах. Пари броду.... Бром має .... у воді. Його розчин – бромна вода – має ...колір.

ДОВІДКА: отруйний, різкий, бурий, темно-червоний, низька розчинність.

Хлор – газ, який ... жовто-зеленим кольором. При звичайній температурі під тиском хлор ... на рідину. Він ... незначною розчинністю: при звичайних умовах в одному об'ємі води розчиняється приблизно 2,5 об'ємів хлору. Розчин хлору у воді ... хлорною водою. Хлорна вода ... зеленуватий колір і запах хлору.

ДОВІДКА: називатися, мати, перетворюватися, відрізнятися, характеризуватися.

Завдяки ретельному опрацюванню мікротекстів, переходячи до роботи з основним текстом студент не зосереджується на розумінні окремих слів, адже вони вже відпрацьовані, а одразу концентрується на цілісному сприйнятті тексту, осмисленні його структури, що полегшує його подальше реферування. Реферування є формою опосередкованого перекодування, під час якого інформація трансформується з однієї форми мовного вираження в іншу [2, с.9], тому дуже важливим завданням при роботі з текстом є робота з конструкціями, що слугують для передачі головної інформації (конструкції для позначення складу предмета, його властивостей, для характеристики процесу і т.д.).

Для вирішення проблеми труднощів при засвоєнні специфічних наукових конструкцій у посібнику зроблений відбір найбільш частотних з них та опрацювання їх з опорою на схеми, таблиці, малюнки. Візуалізація сприяє кращій систематизації матеріалу, його закріпленню та можливості послідовного, логічного відтворення. На етапі передтекстової роботи для формування рецептивно-репродуктивних навичок доречним є введення таблиць, через роботу з якими відпрацьовуються навички складання речення на основі тієї чи іншої конструкції (наприклад, Таблиця 1 [1, с.107]).

Складіть речення, використовуючи конструкцію

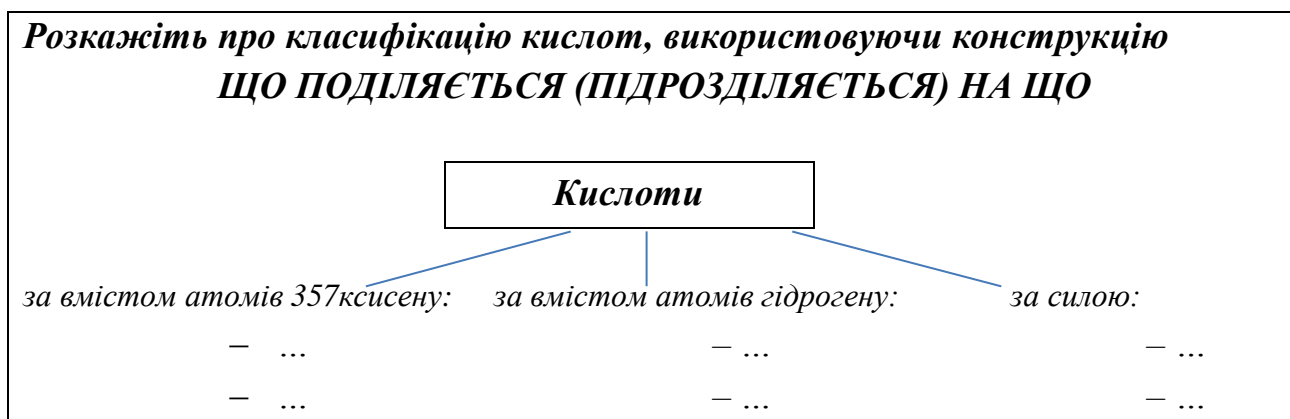
ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ДЕ ДЛЯ ЧОГО

Таблиця 1

Що?	Де?	Для чого?
<i>Лікарські рослини</i>	<i>фармація</i>	<i>створення високоефективних ліків</i>
<i>Лікувальні властивості мінеральної води</i>	<i>медицина</i>	<i>лікування та профілактика хвороб, посилення захисних факторів організму</i>
<i>Важка вода</i>	<i>хімічна промисловість</i>	<i>сповільнення хімічних реакцій</i>

Доцільним є використання (чи складання/доповнення) схем та таблиць, на етапі післятекстової роботи, де актуалізуються аналітико-синтетичні навички. На цьому етапі важливою є підготовка до реферування тексту, тому ефективним засобом компресії інформації є введення схем, які сприяють подальшому

зв'язному відтворенню тексту з опорою на наочність (Малюнок 1 [1, с.16]; Таблиця 2 [1, с.62]).

Мал. 1

*Розкажіть про властивості речовин, використовуючи конструкцію
ЩО ВІДРІЗНЯЄТЬСЯ (ХАРАКТЕРІЗУЄТЬСЯ) ЧИМ*

Таблиця 2

Властивості	Графіт	Алмаз	Карбін	Кремній
Температура плавлення	+3700 °С	+1200 °С	+2000 °С	+1415 °С
Щільність	2,3 г/см ³	3,5 г/см ³	2 г/см ³	2,3 г/см ³
Твердість	м'який	дуже твердий	нетвердий	твердий
Теплопровідність	дуже висока	низька	висока	висока

Студент фіксується на правильному використанні граматичної конструкції, яка є матрицею, її наповнення вже представлено у складеній ним схемі, таблиці або на пропонованому малюнку. У подальшій роботі використання конструкцій доводиться до автоматизму, що дає змогу передавати зміст тексту без опори на наочність та сприяє виробленню впевненості під час спілкування іноземних студентів на професійну тематику.

Якщо на початковому етапі студентам пропонуються невеликі за обсягом, адаптовані тексти, то на основному етапі студент буде мати справу з великими за обсягом аутентичними текстами, отже обов'язковим є навчання вмінням компресії інформації з подальшим реферативним її поданням. Такі тексти вже можуть бути великими за обсягом та містити високий відсоток незнайомої лексики, адже студенти вже засвоїли механізм опущення надлишкової

інформації та виділення головної, ази мінімізації змісту та реферування. Здебільшого такі завдання розташовані у підсумкових уроках, робота з якими передбачає достатній рівень засвоєння майбутніми студентами матеріалів усього курсу, якісне виконання таких завдань є свідомством високого опанування лексико-граматичним та понятійним апаратом наукового стилю мовлення.

Отже, метою передтекстової роботи є підготовка до сприйняття нового тексту, тому актуальним на цьому етапі буде введення вправ на роботу з новою лексикою та відпрацювання навичок складання речень за певною конструкцією на базі пропорованих таблиць та схем. На етапі післятекстової роботи, кінцевою метою якої є логічне та послідовне відтворення прочитаного, доречним є використання систематизуючих схем, таблиць та малюнків, які студенти можуть самостійно наповнювати, доповнювати та розширювати, залучаючи ключову інформацію тексту.

Висновки: Робота з науковим текстом сприяє формуванню термінологічної компетентності студентів-іноземців, розвиває аналітичні здібності, логіку та навички систематизації матеріалу, виховує культуру професійного мовлення. Формування вміння поетапної роботи з текстами хіміко-біологічної тематики на довузівському етапі полегшує подальшу самостійну роботу з професійно орієнтованими текстами, тому доцільно активізувати роботу з розроблення та впровадження в навчальний процес нових ефективних прийомів роботи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Українська мова: науковий стиль мовлення. Практикум для слухачів-іноземних громадян довузівського етапу навчання. Частина II /Л.І. Васецька, Д.О. Завгородня, Ю.В. Чорна. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. – 124 с.
2. Алексеєнко Т.М. Навчання реферування наукового тексту іноземних студентів-нефілологів / Алексеєнко Т.М., Копилова О.В., Тростинська О.М. // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки : зб. наук. праць. – Харків, 2010. – Вип. 17. – С. 8–14.